

“Herkes Ayrı Bir Şey Söylüyor, Kime İnanacağız?” (Kuran ve Eleştirel Düşünme -2)

Selim Çalışkan

gerceginkitabi.wordpress.com

gerceginkitabi.com

Temmuz 2023

Bir süre önce Kuran’da eleştirel düşünme konularıyla ilgili bir yazı yazmaya başladım. Yazı uzayınca bitiremedim (çoğunlukla öyle oluyor). Yazının ilk bölümlerini [Uzak, İnsansı ve Zayıf Tanrı](#) başlığıyla koymuştum. Bu aşağıdaki, eleştirel düşünme konularının devamıdır. Zamanım olursa üçüncü ve dördüncü bölümleri de yazacağım.

Bu soru aslında benim [Eleştirel Düşün](#) blogunu yazmaya başlamamda etkili olmuş en önemli sorudur. Tartışmalı bir konuda gerçeği söyleyenler çoğu zaman azınlıkta, kimi zaman çoğunlukta olurlar. Fikir öbeklerinin büyüklüklerinin yanında bir de sayısı vardır. Şu kamp, bu kamp diye saydığımızda, çoğunlukla haksız olan kamp sayısının (kısmen) haklı olan kamp sayısından fazla olduğunu görürüz. Bu aslında düşüncenin doğasından kaynaklanıyor. Gerçeğin bilgisi tektir ama ondan sapıp yanılmanın bin bir yolu vardır.¹ Ve fakat insanın içinde çoğunluğu haklı bulma isteği vardır. İnsanın kötü bir tasarım olduğunu öne süren Freud gibi sosyal bilimciler bunun bir tasarım hatası olduğunu öne sürerler. Karşılaştırmak gerekirse insanın kösnül itkileri de bir tasarım hatası gibi görünür. Denetlenmediğinde ve kötüye kullanıldığında zinaya neden olur ama normal koşullarda ailenin ve soyun sürmesini sağlar. Benzer biçimde, topluluğa bağlı ve onunla hemfikir olma eğilimimiz toplumca yaşamak üzere tasarlanmış olmamızın gereğidir.² Birlik ararız, uzlaşma ararız, işbirliği ararız, anlaşma ararız. Bulamayınca düş kırıklığı yaşar, aramayı sürdürürüz. Bu eğilimimiz çoğunluğu izleme yatkınlığı olarak kendini

¹ De ki: “Pis şeylerin çok olması seni şaşırtıyor olsa da pis ile temiz bir değildir. Artık Allah’a yönelik sorumluluk bilinci taşıyın; ey sağduyulu olanlar! Böylece belki kurtuluşa erişirsiniz!” 5:100

Yeryüzünde bulunanların çoğunluğuna uyacak olursan, Allah’ın yolundan seni saptırırlar. Onlar yalnızca yakıştıyorlar ve yalnızca yalan söylüyorlar. 6:116

...onların çoğu şükretmez. 10:60

² ...Eylem konusunda onlara danış. Karar verdiğinde artık Allah’a güven... 3:159

Ey inanca çağırılanlar! Allah’a boyun eğin; elçiye ve aranızdaki yöneticilere boyun eğin... 4:59

Kafirler birbirlerinin dostudur. Siz de böyle yapmazsanız, yeryüzünde kargaşa ve bozulma olur. 8:73

Yeryüzünde böbürlenerek yürüme... 17:37

Bu gibi buyruklara uyma kapasitemizle toplumun işlevsel bir parçası olmaktan mutluluk duyma kapasitemiz örtüşüyor olmalı.

gösterir; **bilışsel yanlılıklar** listesinde yerini almıştır. Eleştirel düşünür olarak bu yatkınlığımızı bilmemiz ve böylece önemli konularda karar verirken ondan korunmamız gerekir. Bugüne dek yaptığım okumaların ışığında bu yatkınlığımızın özellikle hiyerarşisi yoğun, yani uygar toplumda kötü sonuçlar doğurma potansiyelinin çok daha yüksek olduğu sonucuna vardım. Uygar toplumun matematiği göçebelerden ve avcı-toplayıcılardan ölçek olarak farklı. Uygar toplumlarda karar vericilerle buyruk uygulayıcılar (“halk”) arasındaki bilgi makası açılıyor. Bu da toplu hareket etme zorunluluğunu, yani öndere ilke olarak boyun eğme zorunluluğunu ortaya çıkarıyor. Ölçek farkını buna eklediğimizde ortaya neredeyse ilkel insaninkinden farklı bir davranış algoritması çıkıyor. Yönetilen kalabalıkların kendilerinde olmayan bilgiye sahip olan azınlıklara (yönetici, bilgin, asker vb.) güvenme gereksinimi farklı bir niteliğe bürünüyor. Eğer söz konusu uygarlık bu güven açığını kapatmaya yönelik sistemler geliştirememişse (modern uygarlık geliştirmede) kime güveneceği sorusuna belirgin bir yanıt bulamadan ömrünü tamamlayanlar çoğunluğu oluşturmaya başlıyor.

Hayvan yağının kolesterol yapıp yapmadığı, aşırı kiloya neden olup olmadığı gibi bir konuda doktorların en az üç yaygın fikir kampı bulunur örneğin. Gönül bunlardan en kalabalık olanın haklı olmasını ister. Çünkü böylesi herkesin yararına olacaktır; çoğunluğun yanılmaması iyi haber olacaktır, yaşamı kolaylaştıracaktır. Bununla birlikte **en az iki** kampın **en azından kısmen** yanılıda olduğu, yani gerçeklikten en az bir noktada saptığı daha başından bellidir. En az iki kamp diyorum çünkü üçü birden yanılıyor da olabilir.³ Bu olasılıklar ve gerçekliğin daha ortaya çıkmamış olması, daha doğru bir ifadeyle gerçeğin **herkese** bilinin olmamış olması, bilmeyenleri sıkıntıya sokar. “Şimdi kime inanacağız” diye hayıflanırlar. Oysa gerçeğin bilgisine erişmenin bir maliyeti vardır. Doğru düşünmeyi öğrenmek ve bilgi edinmek gibi. Bu maliyete katlanmaksızın gerçeği bilmek, yani gerçeğin bilgisine sıfır emekle ermek insanın doğasına aykırıdır.⁴ Uygar toplumun sayılıp duran nimetleri aslında hep azınlık içindir. Uygar toplum, çoğunluğun acısı pahasına azınlığın mutluluğudur aslında. İlkel toplum nimeti çok daha eşit paylaşır. Maddi nimetler için de böyledir, tinsel nimetler için de. Hiç kimse sıfırdan milyoner olamadığı gibi sıfırdan bilgin de olamıyor. Ama çok çalışanın belini doğrultabilmesi gibi çok çalışan büyük soruların yanıtlarına ulaşabiliyor. İşsizlerin ve yoksulların çok azının ortalamanın üstünde hırslı ve çalışkan olması gibi, kime güveneceğini bilemeden şaşkın olarak dolaşanların pek azı bu şaşkınlıktan kurtulmak için gereken özveriye gösteriyor. Kimseyi kınamıyorum, yalnızca saptama yapıyorum.

³ Musa, dedi ki: “Siz ve yeryüzünde bulunanların tümü nankörlük etseniz bile kuşkusuz Allah Sınırsız Varlıkladır; Övgülere Yaraşandır!” 14:8

Bu böyledir. Çünkü elçiler onlara açık kanıtlar getirdiklerinde; “Doğru yolu bir insan mı bize gösterecek?” diyerek nankörlük ettiler ve yüz çevirdiler. Oysa Allah hiçbir şeye gereksinimi olmadığını gösterdi. Çünkü Allah Sınırsız Varlıkladır; Övgülere Yaraşandır. 64:6

⁴ https://gerceginkitabı.com/yanlis-sorulara-dogru-yanitlar/#_ftn1

Kaynakları katımızda olmayan hiçbir şey yoktur. Ancak, belirlenmiş bir ölçüyle onu indiririz. 15:21

Ayrıca bkz. 13:8, 23:18, 33:38, 42:27, 43:11, 54:49, 65:3, 77:22...

Soruyu soranların (ben de bunların içindeyim) üstlerine düşen çalışmayı yapmadıkları gibi önemli bir hata yaptıklarını Allah'ın yardımıyla fark etmemle aynı şablonu pek çok konuda görmeye başladım. Yakın zamanda Covid-19 ve aşı konusunda bu soruyu soran çok kişi oldu. Öncesinde beslenme ve sağlık tavsiyeleriyle ilgili soruldu, neyin gerçek İslam olduğuyla ilgili soruldu, gelecekteki İstanbul depremiyle ve yapıların güvenliğiyle ilgili soruldu, hâlâ soruluyor. Emin olun Kuvayı Milliye yıllarında da soruldu. "Bunlar için biri eşkıyalar diyor, öbürü mücahitler; kime inanacağımızı şaşırdık..." Buna Kuran'da paraleller bulabiliyoruz.

Dedi ki: "Ey Harun! Onların saptıklarını gördüğünde, seni engelleyen neydi? Neden bana uymadın; buyruğuma karşı mı geldin?" Dedi ki: "Ey anamın oğlu; sakalımı ve başımı çekme! Aslında, 'İsrailoğulları arasında ayrılık çıkardın; sözüme bağlı kalmadın!' demenden korktum!" 20:92-94

Şimdi biz olayın tarafı olarak okuduğumuz için belirsizlik apaçık görünmüyor olabilir. Ama bu olan bitene kavga izler gibi üçüncü kişinin gözüyle tanık olduğunuzu düşünün. Bir öbek diyor ki "biz Allah'ın yolundayız, bunlar kafir". Öbür öbek diyor ki "asıl bunlar bozguncu, Allah'ın sevgili kulları biziz". Üçüncü kişinin gözünden bunların hangisinin haklı olduğunu kolayca bilmek **olanaksızdır!** Böyle bir fikir tartışmasında yargıç olabilmek için mahkeme yargıçları gibi konuyu araştırıp kafa yormak gerekir ki bu çaba sonuç verdiğinde, yani kimin haklı olduğunu bildiğimizde tarafsız olmak artık olanaklı olmayacaktır. Tarafsızlık safsatası diye bir şey varsa eğer (ki var, yalnızca **mantık** safsatası sınıfı olarak sayılmıyor, ben de [sayma](#) gereği duymadım), doğru ve yalan söyleyenleri ayırt ettiğimiz anda üçüncü kişi olmakta diretirsek bu safsataya düşeriz. Çünkü artık kavganın bir parçasıyız.

Farkındaysanız "dinsel hoşgörü" denen şey tarafsızlık safsatasıdır. İsa Tanrı'nın oğludur veya değildir. Yahudiler Tanrı'nın çocuklarıdır veya değildirler. Muhammed elçidir veya değildir. Dünya düzdür veya yuvarlaktır. Bunlar her ikisi aynı anda doğru olamayan seçeneklerdir. Bu gibi konularda tarafsız olunamaz. Ancak bilgisizlik nedeniyle çekimser kalınabilir ama bu olanak yalnızca bu kültürlerle çok uzak olan insanlar için geçerli olabilir. Bizim için böyle konulardaki çekimserlik ancak bilgi edininceye dek, geçici bir durum olabilir. Bir çocuğun bilgisiz ve dolayısıyla fikirsiz olması hoş görülür. Çocukluk geçicidir. Çocuğa yön verecek olanların ise bilgisiz olma hakları yoktur. Toplumunu çekip çevirenlerin, yöneticinin, politikacının, öğretim üyesinin, imamın vb. eşrafın tarafsız olma, yani gerçeği bilmeme hakkı yoktur.

Musagille Firavungil arasında tarafsız olmak işte böyle bir şeydir, dünyanın aynı anda hem düz hem yuvarlak olduğunu kabul etmektir.

"İşte bu ikisi, kesinlikle büyücü olmalı! Büyüleriyle sizi toprağınızdan çıkarmak ve örnek yaşamınızı yıkmak istiyorlar!" dediler. 20:63

Öykünün başını sonunu bildiğimiz için iddianın tam tersine, Musa'nın Firavun'dan toplumunu rahat bırakmasını istediğini biliyoruz. Kavgayı kenardan izleyen biri

olduğunuzu düşünün, kimin haklı olduğunu nasıl bilirsiniz? Üstelik örtücüler, müminleri örtücülükle suçluyorlar.⁵

Birbirine karşı şu iki taraf, efendileri hakkında tartışıyorlar. Nankörlük edenler için ateşten giysiler biçilmiştir. Başlarının üstünden de kaynar su dökülür. 22:19

İyi de hangisi nankörlük eden taraf? Bunu ancak Kuran'ın kalanını okuduğumuzda anlayabiliyoruz. Futbol hakemi gibi anında düdük çalmak yok.

İbrahim'in Ocağı'nı (Mescidi Haram) gasp etmiş ve tektanrıcıları oradan uzak tutmakta olan çoktanrıcılarla yürütülecek olan savaşı anlatan dokuzuncu surede yine "tarafsız" gözlerin kimin haklı olduğunu anlayamayacağı bir durum var:

Kutsal aylar sona erince ortaklar koşanları bulduğunuz yerde etkisiz duruma getirin; tutuklayın, kuşatın ve gözetleme yerlerinde bekleyin. Artık pişmanlık gösterir, namazı kılar ve zekatı verirlerse yollarını açın. Kuşkusuz, Allah Sınırsız Bağışlayandır; Merhametlidir. 9:5

"Gözetleme yeri" olarak çevrilen *marsad* sözcüğünün bir türevidir, müminleri gözetlemek amacıyla kurulan mescitlerden söz eden 9:107 ayetinde karşımıza çıkıyor. Demek ki müminlerin arasını açmak ve onları denetlemek amacıyla kurulan mescitlere yerleşmemiz, orayı denetim altına almamız söyleniyor. Onların bu mescitlerdeki bozguncu etkinliklerini engellemek de bunun içinde olmalı elbette. Onlar tektanrıcıları Kutsal Mescit'ten alıkoyuyorlardı, şimdi tektanrıcılar onları bu "dılar" (zarar) mescitlerinden alıkoyuyorlar. 8:34'le 9:28'i karşılaştırın; birbirini mescitlerden kovan iki taraf var görünüyor. Bunun günümüzde gerçekleşen bir savaş olduğunu düşünürseniz BM'nin tarafsız savaş gözlemcilerinin her iki tarafı da aynı şeyle suçlaması olasıdır. Olayların özünü bilmeyip yüzeysel bilgi edinmeye ve sabırsızca yargılamaya çalışanların kimin haklı olduğunu anlaması zor olacaktır. Tıpkı şu anda Ukrayna ile Rusya arasındaki kavganın içyüzünü bilmeyip kuru kuruya "barışa" çağırınlar gibi, çoktanrıcılarla tektanrıcılara aynı muameleyi yapmaya kalkacaklardır. Hele bir de çok sayıda çoktanrıcı cephe olduğunu düşünürsek işin içinden çıkamayacaklardır.

Hümanistlerin "din savaşı" söylemi bu tarafsızlık safsatasının örneğidir. Bu söylem, dini için savaşan hiç kimsenin haklı olamayacağı ön kabulünü içerir. Sözelimi benim dinimde insanları köle yapmak yasak olsun. Ama komşu ülkenin dininde serbest. Komşu ülke, birilerini köle yapıyor. Ben onları kurtarmak için bu ülkeye savaş açarsam, ben dinimin köleliğe izin vermediğini açıkça bildirdiğim için hümanistlere göre bunun adı "din savaşı" olacak. Benim veya onun haklı olma olasılığıyla ilgilenmemek, kendini ahlakın üstünde görmek demektir. Ahlakların üstünde yeni bir ahlak inşa etmek demektir. Nitekim hümanizm kendini dinlerin üstünde gören bir dinden başka bir şey değildir. Bunların bize tarafsızlık diye satmaya çalıştıkları şey, kendi din çatıları altında kaldığımız sürece, yani güçlüye boyun eğdiğimiz sürece her fikrin ve inancın eşit değerinde olmasıdır. Din özgürlüğü, dinler arası diyalog, hoşgörü, eşitlik gibi modernist dogmalar hep bu şablona uyar. Zenginle, güçlüyle, yani sömürenlerle eşit olmayı talep etmeyip yoksul ve zayıf kaldığımız sürece eşitiz örneğin. "Yoksullar ve zayıflar

⁵ 2:11-12,204, 7:60,110,123,127, 8:34, 30:58, 83:32...

birbirlerini yesinler, biz de tarafsız olalım.” “Şu Hristiyan ve şu Müslüman kendi tapınaklarında tapınmakla yetinsinler, bunun ötesini talep etmesinler, biz de onların arasında tarafsız olalım.” Olay budur. Avrupa’da kamusal alanda dinsel giyim, ezan ve çan tartışmalarını bu gözle okumayı deneyin.

Kavgada kimin haklı olduğunu ayırımsayamama sorununun çözümü şudur: Allah yalnızca içtenlikle arayana yol gösterir. Terim kullanmadan söylersek; **gerçeklik ancak kendisini içtenlikle ve birinci önceliği olarak arayana görünür**. Bu demektir ki dışarıdan bakınca Musagil ile Firavungil arasında veya birbirini kafirlikle suçlayan iki öbek arasında kararsız kalmak ancak gerçeği aramayanların, demek ki taraf olmaktan kararsız kalanların, demek ki Kuran’ı anlamayanların, demek ki [salât](#) etmeyenlerin sorunu olabilir. İçeriden bakınca her şey cam gibi nettir. Hangisinin gerçek olduğunu bilememek ancak “dışarıdakilerin”, yükü omuzlamayanların, sorumluluğu almayanların, teslim olmayanların sorunu olabilir. “Kırk mezhebe ayrılmışsınız, hangisi gerçek din” diye sormak ve çekimser kalmak gerçeğe ulaşamamış, büyük resmi görememiş olanların işidir. Mesafeli ve önyargılı davrandıklarında büyük olasılıkla göremeyeceklerdir de. Bu kesinlikle İslam’ın veya Muhammed’in veya Kuran’ın kusuru değildir. Peki, bu sorun kimin umurunda olabilir? Kitap’ın birilerine yol gösterirken öbürlerini şaşırtacağı söylenmiş mi? Söylenmiş.⁶ Sahtecilerin Kitap’ın başına üşüşecekleri söylenmiş mi? O da söylenmiş.⁷ Tarafsız, demek ki kararsız kalmakta bir sakınca görmeyenlerin yarışı kazanamayacakları da söylenmiş.⁸ Aslında yaşamda çekimser kalmak gibi bir pozisyon yoktur. Önümüzdeki haksızlığı düzeltmeye çalışır veya çalışmayız. Kenarda durmak haksızdan yana taraf olmaktır.

Bu denklemi hangi konuya uygularsak uygulayalım geçerlidir. Apaçık iken tartışmalı hale getirilen tarih konuları örnek verilebilir. 11 Eylül 2001 örnek verilebilir. Covid-19 örnek verilebilir. Birisi çıkar, yalın gerçeği herkes bilsin diye söyler. Ama o gerçek kimseye ulaşmasın diye canhıraş gürültü çıkaran ordular vardır. Sayısız “komplo kuramı” arasında hangi iddianın gerçek olduğunu seçip ayıklayabilecek olanlar, böylece gerçeğin yanında taraf olanlar seçkin ve yarışı kazanan kullar olacaktır. “Ben bilmem, yöneticilerimiz, uzmanlarımız bilir” diyenler haksızdan yana taraf olma riskine girerler.

⁶ 14:4 Onlara iyice açıklaması için, her elçiyi, kendi toplumunun diliyle gönderdik. Böylece Allah dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola erdirtir...

Ayrıca bkz. 2:26,176, 3:78, 4:46, 5:41,64,68, 6:9, 7:146, 9:115,125, 10:39,73, 13:17, 14:4,27, 17:41,60,82, 21:2+111, 22:52-53, 41:26,44, 48:29, 69:50, 74:31, 88:21-24...

⁷ Ve işte böylece insan ve cin şeytanlarını her peygambere düşmanlar yaptık. Aldatmak için birbirlerine yaldızlı sözler fısıldarlar. Oysa efendin dileseydi bunu yapamazlardı... 6:112

Ayrıca bkz. 7:16-17,30, 35:5, 37:28, 43:37...

⁸ 22:11 Oysa insanlar arasında öyleleri vardır ki, Allah’a kıydan kenardan hizmet eder. Bir iyilik gelirse ondan hoşnut olur; bir sınağa gelirse de hemen yüz çevirir. Hem dünyayı hem de sonsuz yaşamı yitirir. Apaçık yitik, işte budur.

Ayrıca bkz. 2:138, 10:94, 44:9...

Allah'ın şeytanı elçilerin izi üzerine salması⁹ yalnızca “din” başlığı altında karşımıza çıkan bir olgu değildir. Zaten ahlak, “dinsel” ve “seküler” olarak ikiye [ayrılmaz](#), yaşam bir bütündür.

Edge of Darkness (2010) filminde bu gürültü ilkesine işaret eden bir sahne ve kısa bir diyalog var ki can alıcılığını vurgulamaktan acızım. Filmde ABD’li silah üreticisi Northmoor şirketi yasaya aykırı olarak dış ülkeler için nükleer silah üretmektedir. Tom Craven’ın kızı bundan haberdar olmuş ve ifşa etmek isteyen bir eylemci topluluğa katılmıştır. Northmoor’un patronu Bennett, eylemcileri bir bir öldürtür. Basına haber sızdırmasından korktuğu için olayı araştıran Craven’ı da zehirletir. Hükümetlerin ve şirketlerin kirli işlerini örtbas etme uzmanı Jedburgh bu işi halletmesi için kiralanır. Şirket tarafından desteklenen ve karşılığında şirketin kirli işlerini yürütmesine yardımcı olan senato milletvekili Pine, Jedburgh ve şirketin adamları arasında olayın basına sızması durumunda ne yapılması gerektiğiyle ilgili bir toplantı yapılır. Aşağıdaki sahnede bu toplantıdan bir bölüm izliyoruz:

Şirket patronu: Bu adam (Craven) otuz yıllık polis memuru, sicili tertemiz. Yalanlar uydurmadan bu adamın dengesiz olduğunu öne sürebilmek olanaksız. Ne yapabiliriz?

Jedburgh: Senaryo şu olacak: Kendi kızı tarafından kazayla zehirlenecek.

(İtiraz): Ama adam Bennett’i suçlamıştı.

Patron: Bunu nasıl bilebiliriz ki? Craven Northmoor’dayken orada olanlarla ilgili çelişkili bir ifade verilmiş olsun. İfadeyi senatör versin.

Pine: Craven’ın dengesiz olduğu yolunda ifade verebilirim. Evime geldiğinde...

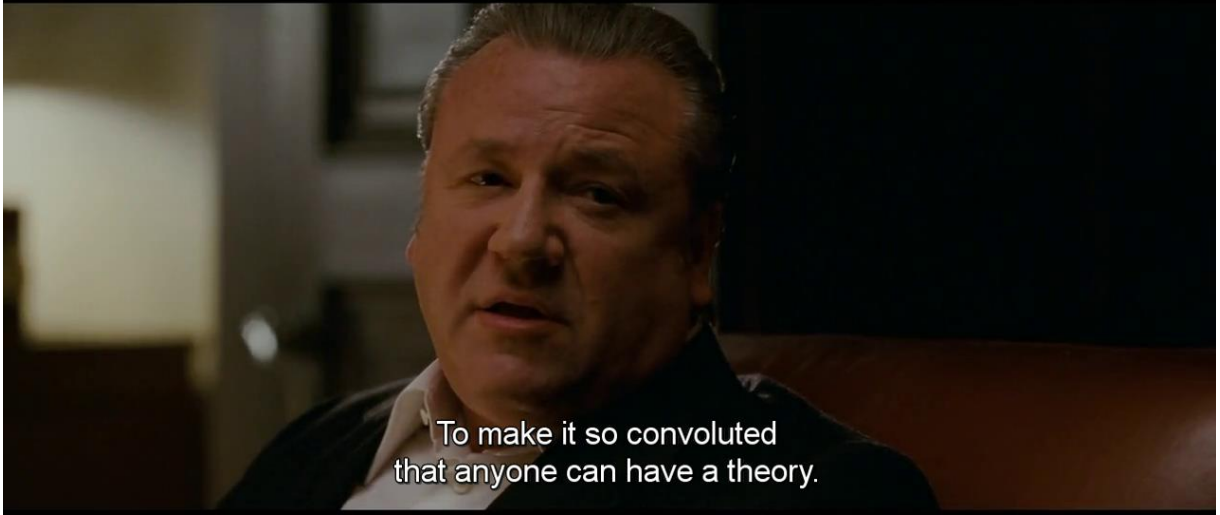
Jedburgh: Evet. Silahlıydı, akıl almaz suçlamalarda bulundu. Sağ kaldığın için şanslısın.

Pine: Çok doğru. O zaman beyler, olay şudur: “ABD senatörü suikastten kurtuldu.”

Şirket: Doğru. İşte manşet bu. Basının kalanını alır götürür bu.

Jedburgh: Olayın geri kalanına bakan herkes bir şeyler olduğunu görecektir. Ama hiç kimse tam olarak ne olduğunu çıkaramayacak. Amacın bu olmalı. Öyle büklümlü/girişik/karmaşık hale getirmek ki herkes bir kuram üretebilsin ama hiçkimse gerçeğe ulaşmasın.

⁹ Ve işte böylece, insan ve cin şeytanlarını her peygambere düşmanlar yaptık. Aldatmak için birbirlerine yaldızlı sözler fısıldadılar. Oysa efendin dileseydi bunu yapamazlardı... 6:112

Gerçeği seviyorsanız lütfen Jedburgh'un bu sözünü beyninize kazıyın, duvarınıza poster olarak asın: "Öyle büklümlü/girişik/karmaşık hale getireceğim ki herkes bir kuram üretebilecek ama hiçkimse gerçeğe ulaşamayacak."

Jedburgh Samiri'dir. Buhari'dir. Tevrat'ı değiştiren hahamlardır. İsa'nın doğru sözlerinden bir tutam alıp çevresine saçmalaktan bir duvar ören Hristiyanlığın kurucusu Pavlus'tur. Gerçeği gizlenecek bir şey yaparak karmaşıklaştıran gizemcilerdir, tasavvuf şeyhleridir. Jedburgh bunların hepsinin bir prototipidir. Jedburgh'u iyi tanıyın. Çocuklarınıza ders olarak okutun onu.

"Özgürlük" hayaletini arayanlar aslında iyiliği aradıklarının ayırında değiller. İyilik arayışına, yani Allah'ın yoluna eğrilikler karıştırılır. Gerçi bu konuyu çokça yazdım ama özgürlük, bugün iyiliğin eğreti bir taklidi yapılmıştır. Karşılaştırmak gerekirse uyduruk "şiddet" kavramı da kötülüğün eğreti bir vekili olarak modern ve aptal insanın önüne konmuştur. Özgürlük arayanlar önce en yakından, kendi zihinlerinden başlasınlar. Bağımsız bir düşünür olmanın bir maliyeti vardır.

Kuşkusuz, hem göklerin ve yeryüzünün yaratılışında hem de gece ve gündüzün birbirini izlemesinde, sağduyulu olanlar için kesinlikle kanıtlar vardır. Onlar, ayakta dururken, otururken ve yanları üzerine yatarken Allah'ı anarlar. Ve göklerin ve yeryüzünün yaratılışını düşünürler: "Efendimiz! Bunları boşuna yaratmadın. Sen tüm yakıştırmalardan ayırıksın. Artık ateş cezasından bizi koru!" 3:190-191

Hayır, burada "uhrevi şeyler" düşünmekten söz edilmiyor. Gerçeği bulma çabası her nerede olursa olsun bu ayetin konusudur. Evrende "gökler" ve "yerden" başka hiçbir şey yok ki, ayetin konusu dışında olsun. Neredeyse emin oldum ki gökler sözcüğünün en az bir anlamı "anlam evrenidir". "Soyut" evren de diyebiliriz ama ben anlamı yeğliyorum. Demokrasi, adalet, sevgi, mantık, akıl, sağduyu, haksızlık, nefret, anlam, amaç gibi kavramlar bu evrendedir. Bunun karşısında ise yer, yani madde fiziği, karın doyurma, üreme, vuruşma, endüstri üretimi gibi kavramlar var.

Benzer biçimde Allah'ın tüm yakıştırmalardan ayırık olması, yaratılışın en yüksek amaçlar için olması gerektiği anlamına geliyor. Göklerin ve yerin içinde çelişkiler olmaması anlamına geliyor ki mantık çelişkileri de bunun içindedir. Allah'ı anmak, insanın varoluş amaçlılığını anımsamak ve anımsatmak anlamına geliyor. Kovid aşısı

vurulmamaları gerektiğini insanlara anlatmak da bunun içindedir, Kuran'ı okumak da, faiz kölelerini bu durumdan kurtulmaya özendirmek de... Bunların hepsi de insanın boşuna yaratılmamış olmasının gereğine örnektir. Öbürleri kadar emin olmamakla birlikte, ayetlerde geçen "birbirini izleyen gece ve gündüzü" de iki anlam katmanında, yani hem düzanlamıyla hem de simgesel (işaret) anlamıyla anlıyorum. Karanlık ve aydınlık zamanlar birbirini izler.¹⁰ Kötü zamanlardaysak karamsar olmamamız, iyi zamanlardaysak rehavete kapılmamamız ve her koşulda *salâtı* ayakta tutmamız söyleniyor.¹¹

Demek ki 3:190-191 ayetleri neyin ne olduğunu, neyin *hak* neyin *batıl* olduğunu; çevremizde kimin saptırıcı, kimin doğru yolda olduğunu bilip adaletle yargılayabilmek için yapmamız gereken bir şeyden söz ediyor. Yapay zekadan sırf yeni olduğu için mi korkuluyor yoksa ahlaksızlığı kural edinmiş bir toplumun elinde olduğu için mi? Petrolün yerini hiçbir alternatifi dolduramıyor olmasıyla insan kaynaklı küresel ısınma arasında nasıl bir ilgi olabilir? Okuduğum bu blog yazarı benim ufkumu genişletiyor mu yoksa Kuran'a tek yönlü bakmama mı neden oluyor? Ayaktayken, otururken ve yatarken (ki bunların da mecaz olduğunu açıklamama gerek yok) bunları düşünceğiz. Eğer sağkalımımız için, demek ki Allah'a hizmet edebilmek için önemli bilgilerse bunlara kafa yoracağız, araştıracağız, tartışacağız, önlem alacağız.

İşte bu yolda karşımıza sağda ve solda oturan bir sürü şeytan çıkacak. Bunların kimisi bizi yanlış bir bilginin kesinliğine ikna ederek doğru yolda olduğumuzdan emin etmek ister. Kimisi de yalnızca kafamızı etkili biçimde karıştırmak ve yıldırma, arayışı bıraktırmak, çekimsiz oy kullanmak zorunda bırakmak ister. İşte Jedburgh bu ikinci türden.

Bu gibilerin kullandıkları yöntemler vardır. Bunları **dezenformasyon (bilgi kirliliği) yöntemleri** olarak, seküler bilgi yığını içinde de bulup yararlanabiliriz.

Yoksa şöyle mi diyorlar: "Bu delirmiş!" Hayır! Onlara gerçeğe gelmiştir. Oysa onların çoğu gerçeği sevmez. 23:70 Ayrıca bkz. 11:54, 44:13-14, 68:2...

İşte yöntemlerden biri bu. Ben buna "huni giydirmek" diyorum. Önemli gerçekleri dile getiren birisi ortaya çıktığında onu halkın gözünden düşürmek için delilik suçlaması yapılması eski ve bildik bir yöntemdir. Aklıma ilk gelen örneklerden birisi David Icke. Bu adam dünyayı yönetmeye çalışan Bilderberg, WEF, İlluminati gibi gerçek veya kuramsal çetelerin elektronik kimlik ve para, aşı gibi tasarıları konusunda insanları yıllardır uyarıyor. Ama sonra bu gerçeklere Sümer mitolojisinden de esinlenerek yıllar önce öne sürülmüş olan Nibiru ve Annunaki hipotezlerine dayanan bir "kertenkele ırkı" saçmalığı ekliyor. Bunu kendisi mi ekliyor yoksa basın mı onu öyle sunuyor, bu ikincil bir

¹⁰ Gökleri ve yeryüzünü gerçek olarak yaratmıştır. Geceyi gündüzün üzerine sarar; gündüzü de gecenin üzerine sarar... 39:5

Bir sıkıntı geldiyse, o topluma da benzer bir sıkıntı gelmiştir. Böyle günleri insanlar arasında dolaştırırız; Allah'ın inananları bilmesi ve aranızdan tanıklar seçmesi için... 3:140

¹¹ Yeryüzünde ve kendi benliklerinizde oluşan hiçbir yıkım yoktur ki biz onu yaratmadan önce bir Kitap'ta kayıtlı olmasın. Aslında işte bu, Allah için çok kolaydır. Elinizden çıkana üzülmemeniz ve size verdiğiyle şımarmamanız için böyledir. Çünkü Allah kendini beğenip övünenlerin hiçbirini sevmez. 57:22-23

tartışmadır. Kesin olan bir şey var, bu adamın deli görüntüsü vermesi, bu adamın bildirdiği gerçekleri harcamak ve örtmek isteyenler için bulunmaz bir nimettir. Eğer bu görüntüyü kendisi vermezse yakıştırılacaktır. Deli olduğu izlenimi uyandırabilecek bütün ipuçları sonuna dek kurcalanacaktır. Eğer deliliği öne sürülemiyorsa başka dezenformasyon yöntemlerine başvurulacaktır. Ama delilik yakıştırılabiliyorsa bu kişiyi sansürlemek değil, daha ön plana çıkarmak egemenlerin işine gelir. Çünkü o artık gerçeği bilenlerin kötü bir örneğidir. Gerçek, deyim yerindeyse o kişinin kişiliğinde soytarı yapılmış ve gözden düşürülmüştür. Artık onu “Taksim’de sallandırmak” gerekmez. Vaktiyle Refah Partisi’nin iktidarının gayrimeşru olduğuna halkı inandırmak isteyen çoktanrıci basın, Hasan Mezarıcı’yı partinin vitrinine koymuştu. Partinin doğru iş ve sözlerini perdelemek için bulunmaz bir fırsattı ve gereği gibi değerlendirdiler (hayır, Refahlı değilim). Aşı karşıtlarının düz dünyacılarla bağdaştırılması da aynı yöntemdir. Düz dünyacıların kaçıklar veya düpedüz aptallar olduğuna inanmamızı istiyorlar. Oysa onlar evet, büyük bir yanılğı içinde olmalarına rağmen basına, hükümete ve üniversiteye güvenilmeyeceğini anlamışlardır, bu hiç de az şey değildir. Yanlış kişilere güvenmekten vazgeçmiş kişilerin doğru özneye güvenmek için kapıları açıktır.

Gerçeği dile getiren her zaman doğrudan delilikle suçlanmayabilir. Ayak takımından, sosyal olarak başarısız sayılanlardan olmaları da onların ağızlarındaki gerçeği gözden düşürmenin bir yolu olarak kullanılır. Allah’ın elçileri kendileri öyle olmasalar bile çevrelerine toplanan gençlerin bu nitelikleri yüzünden örtücülerin gözüne kötü görünmüşlerdir.

Toplum arasındaki nankörlerin ileri gelenleri şöyle dediler: “Bizler gibi bir insanoğlundan başkası olmadığını görüyoruz. Aramızdaki ilkel düşünceli en düşük kimselerden başkasının seni izlediğini de görüyoruz. Zaten bize karşı bir üstünlüğünüz olmadığını da görüyoruz! Hayır, sizin yalancı olduğunuzdan kuşumuz yok!” 11:27 Ayrıca bkz. 2:13, 7:75, 11:91-92, 25:41, 26:111, 34:35, 43:31,46:11, 52,53, 54:25...

Bu suçlama bir [saldırı safsatası](#)dır. [Mazruf değil zarf safsatası](#)na da komşudur.

Kafa karıştırmak için başvuru olan başka yöntem, aynı zamanda bir safsata olan [arayı bulmaktır](#). Bu ayrı bir yöntem değildir, huni giydirmekle, sahte muhalefetle birlikte kullanılabilir. Diyelim ki biri çıktı, 11 Eylül hakkında yıllar önce Batılı düşünce kulüplerinde üretilmiş olan İslam’ı Müslümanlarla vurma projesinden İsrail bağlantısına kadar bilinmesi gereken bütün gerçekleri bize okudu, susturucu kanıtlarını da sundu. Dezenformasyon uzmanları, onun karşısına bir arabulucu çıkarırlar. Bu arabulucu, “o kadar da değil” biçiminde özetlenebilecek bir hipotez sunar. Ona göre bu gerçekten bir terör saldırısıdır, ABD istihbaratı ve kötü niyetli Neo-Con (sağcı) hükümeti ise saldırıyı önceden haber almış ama bundan yararlanabileceklerini düşündükleri için kasıtlı olarak engellememişlerdir (başka bir yerden tanıdık geldi mi?). Böylece gerçeğin sivri uçlarını güzelce törpülemiş, Yahudi basının, lobicilerin ve akademisyen çevresinin de onayını alan, aptal yığınların daha kolay sindireceği bir uslu çocuk versiyonu üretmiştir. Bu versiyon, “Müslüman teröristler bizi vurdu ve biz bütün gücümüze rağmen engelleyemedik” diyen resmi öyküyle “kendileri yaptılar” diyen “aşırı komplo teorisinin” arasını bulmuş olur. Oysa olayların arka planını, biraz da tarih bilen kişi “bilmek ama

izin vermek” açıklamasının büyük bir bağlantılar ağının yalnızca küçük bir parçası olduğunu veya hepten tutarsız olduğunu görebilir.

Geçersiz ara bulma girişimlerinden Kuran da söz eder.

Kitap halkından bir küme, şöyle dedi: “İnananlara indirilene gün başında inanın; gün sonunda inkar edin. Böylece belki dönerler!” 3:72

Oysa onlar sana bildirdiğimizden başkasını uydurup bize yakıştırman için, neredeyse seni ayartacaklardı. İşte o zaman seni dost kabul edeceklerdi. Seni güçlendirmiş olmasaydık gerçek şu ki onlara biraz eğilim gösterecektin. 17:73-74

...Allah’ın indirdiğinden nefret edenlere, şöyle dediler: “Kimi konularda sizinle uyuşuyoruz!” Oysa Allah, onların gizlediklerini bilir... 47:26 Ayrıca bkz. 5:41, 24:48-49, 68:37-38

Görüldüğü üzere iman, kişinin vicdanına hapsolmuş bir duygu değildir. Bir toplum iman ettiğinde bunu cümle alem görüyor olmalı ki Müslümanları bu şekilde aldatabilsinler. Bunların yaptıkları kendi gönülleriyle Kuran’ın arasını aramaktır. Ama Kuran’ın anafikri olan Allah’ı birlemek konusunda gönülsüzlerse bu olanaklı değildir. Çok basit bir örnek vermek gerekirse “İsa elçidir” diyen Kuran’la “İsa oğuldur” diyen Kilise’nin arasını nasıl buluruz? Böyle bir şey ancak yaldızlanmış, süslenmiş laf salatasıyla, göz boyamayla olabilir. Fethullah Gülen bunu denemişti, dinler arası diyalog gündemiyle yeniden denenecektir.

Kafaları karıştırmanın bir başka yöntemi sahte karşıtlık üretmektir. Sahte muhalefet, Batılı politik dile uzun süre önce girmiş olmasına rağmen Türkiye’de “strateji merkezlerinin” yayınlarında bile ender rastlanıyor. [Kölelik Hurafesi](#) yazımda seçenek yanılmasından söz etmiştim. Modern maddeci yaşamda ahlaki düşünce de sermayeci düşünceyi izlediği için fikir ve ideoloji dünyası bir **piyasa** olarak biçimlenmiştir. Bu piyasada aynı şirketin farklı markada ürünleri, bir başka deyişle aynı yerden kontrol edilen ve kabukta muhalif, özde aynı kişi ve gruplar bulunur. Sözde sağcı ve muhafazakar Amerikalı Yahudi yazar Ben Shapiro, üniversitelerde gençlere söylenen büyük yalanları listelediği kitabında (*5 Lies Colleges Tell Your Kids*) Yahudi soykırımı yalanını dışarıda tutarak sahte muhalefetin güzel bir örneğini verir. Amerikalı belgeselci Michael Moore, 11 Eylül 2001 saldırısının resmi açıklamasını eleştirir gibi yaptığı *Fahrenheit 9/11* belgeselinde asıl can alıcı gerçeklerin hepsini dışarıda bırakarak su katılmamış bir sahte muhalefet örneği vermiştir; yukarıda sözünü ettiğim aray bulma örneğini vermiştir. Noam Chomsky Amerikan devlet politikasını en ağır eleştiren öğretim üyelerinden biri olarak Türkiye’de de bilinir. Oysa bu adam İsrail’e yapılan yardımları ve İsrail’in kendisini eleştirmeyerek muhaliflerin aklına karpuz kabuğu düşürmeme görevini üstelenmiştir. Plandemi günlerinde basın, hükümeti gerçekleri gizlemekle suçlayan birtakım sesleri bize ilettiler. Ama bu sahte muhalifler hükümetin hasta sayılarını düşük gösterdiğini söylediğini öne sürerek halkı tam ters köşeye yatırdılar. Gerçekte hükümet hasta sayılarını olduğundan yüksek göstermişti! Aynı yayınlar ilerleyen günlerde hükümeti halkı “aşulamakta” yetersiz kalmakla suçlayacaktı. CHP, Deniz Baykal’dan bugüne sahte muhalefetin ülkemizdeki kötü bir örneğidir. İyi bir örnek sayılmamasının nedeni Kılıçdaroğlu CHP’sinin artık muhalefet bile etmemesidir. Baykal dönemindeki yalandan muhalefet, hatırlayan varsa konumuza daha uygundu.

Sahte muhalefeti Kuran'da **münafıklar** olarak buluyoruz. Müminler Kuran'da herhangi bir konuda gerçeği söyleyenlerin veya bir işin doğrusunu yapanların *arketipidir*; Türkçesiyle ilkörneğidir. Yani model olarak alınan özgün, saf örnek. Bu, gerçekte mümin kişiler bulunmadığı anlamına gelmiyor. Davranış şablonlarının değişmediği anlamına geliyor. Her konunun, her yaşam biçiminin bir mümini, kafiri ve münafığı olabilir. İlkeli, tutarlı ve dik durarak gerçeği koruyan bir kişinin desteğimizi hak etmesi için "namazında niyazında" bir "mücahit" olması gerekmez; o kişi o alandaki mücadelesiyle Allah'a hizmet etmektedir. Müminler topluluğu, içinde buldukları geniş toplumu iyiye, güzele ve gerçeğe çağıran Orta Toplum'dur. Allah'tan başkasına kulluk etmemek, yaşamda iyi, güzel ve doğru olan her şeyin toplamı olduğu için Kuran'da bize bu terimler üzerinden anlatılıyor. Toplamı oluşturan her bir kare, her bir piksel üzerinde iyilerin ve kötülerin çatışmasını görürüz. Demek ki belirli bir konuda, sözgelimi bankacılık sistemi konusunda veya göçmenler konusunda doğruyu söyleyenler/yapanlar olduğu gibi bunlardanmış gibi görünerek gerçek niyetini gizleyenler de olacaktır. Örneğini verdiğim bu iki konudaki gerçeği, en azından gerçeğin tamamına yakını söyleyenler bugün azınlıktadır. Yani bunlar yerleşik düzene, güçlünün fikrine, çoğunluk fikrine muhalif kişiler ve gruplardır. İşte bu muhalefetin içinde yerleşik düzene, yani müşrik egemenlere hizmet eden münafıklar olacaktır. Kuran'ın münafıklar hakkında bildirdiği her şey potansiyel olarak sahte muhalefet konusudur. Bu bildirileri benim burada özetlemem olanaklı değil, zaten onlar hakkındaki her bir yönergeyi çözmüş de değilim.

Edip Yüksel'in Reform kitabına makalelerini aldığı yazarlardan ikisi, Mustafa Akyol ve Reza Aslan münafıktır. Mustafa Akyol İsrail'i savunur. Reza Aslan ise "İslami terörün" dünya için gerçek bir tehdit olduğunu öne sürer. İsrail yeryüzündeki en büyük kötülüklerden birisinin suçlusudur ve meşruiyeti tarihin en büyük yalanlarından birisinden kaynaklanır. Öbürü ise 11 Eylül dediğimiz sahte bayrak¹² operasyonuyla oluşturulan bir algıdır ve Müslümanların çirkinlikleri üzerinden Allah'ın elçilerine karşı yürütülen savaşta yeni bir cephe açılmasının bahanesi yapılmıştır. Oysa bu iki kişi Kurancılığa yakın ve gelenekçi bağnaz Müslümanlığa karşı görünüyorlar. Yani egemen, baskın İslam anlayışını eleştirir görünürlerken aslında Kitaplıların sömürü gündemlerine hizmet ediyorlar. Gelenekçi ve bağnaz Müslümanların açmazlarından kurtulmaya çalışan gençleri [celiyorlar](#). Bu gibileri kısa yoldan ayırt edebilmek için benim önerdiğim yöntem, dünyadaki gerçek kötülükler konusundaki fikirlerine dikkat kesilmektir. Büyük yalanlar konusunda ne diyorlar? Bizim gibilere "komplo kuramcısı kaçıklar" deyip gülüp geçiyorlar mı (bkz. yukarıda yazdıklarım) yoksa sevimsiz gerçeği çıkar hesabı yapmadan, sözü eğip bükmeden, bedelini ödemeyi göze alarak söylüyorlar mı? Dünyadaki en büyük kötülükleri saymalarını istediğinizde "kadına şiddet, küresel ısınma, köpek hakları" diye güzellik yarışmasındaymışçasına saçmıyorlar mı yoksa gerçek kötülükleri mi anlatıyorlar?

Sahte muhalefet konusunda göz önünde bulundurmanız gereken ilkelerden biri, muhalifin tek bir taraf olduğunu varsaymamaktır. Birbirine muhalif birden çok görüşün birkaçı veya hepsi sahte muhalefet olabilir. Evrim konusunda ateist-pozitivistlerle

¹² https://infogalactic.com/info/False_flag;

https://en.metapedia.org/wiki/False_flag

gelenekçi dindarların çatışması buna en güzel örneklerden biridir. İkisi de aynı anda haksızdır. İkisi de gerçeğin bir bölümünü dile getirir ama işine gelmediği yerde kaçamak güreşir. İkisi de önemli gerçeği, yani evrim konusunda üçüncü bir anlayış/açıklama olabileceğini gizler. İki kesimin de birilerinin ajanlarından ibaret olduğunu öne sürmüyorum, bu saçma olurdu. Ama iki görüşün temsilcileri kamuoyu önüne çıkarılacağı zaman, ana akım basın şirketleri bunlara bir münazara yaptıracakları zaman seçtikleri temsilciler ajanlar olabilir. Bu muhalif temsilcileri bir tatil köyünde can ciğer arkadaş olarak veya bir bankada aynı şirketten yazılmış çekleri tahsil ederken görebilirsiniz. Veya zayıf gösterilmek istenen tarafın temsilcisi olarak özellikle zayıf olduğu bilinen bir kişi veya cephe seçilir. Sözgelimi bugünlerde önüne gelen Youtube soytarisının yaptığı “sokak röportajlarının” hepsi de belli bir izlenimi yaratmak için kesilip kırılmış, yanlış yanıtı (!) verenler örtülmüştür. Burası daha çok basının, yani günümüzün en büyük şeytanlarından birinin çalışma yöntemleriyle ilgilidir.

Sahte muhalefet üretmek veya kendiliğinden türemiş zayıf muhalefeti vitrine koymak yöntemlerinin uzantısı, muhalefetlerin türünü olabildiğince artırmak ve bir bolluk görüntüsü vermektir. Yine Jedburgh’un taktiğiyle, büyük resimdeki bir boşluğu tamamladığı için insanların ilgisini çeken bir iddia alınır, küçük küçük nüanslarla ayrımlar üretilir ve çoğaltılır. Buradan ötesi artık basının veya eski toplumda onun karşılığı neyse o kanalların çokça çalışmasına bağlıdır. Burada anahtar sözcük çokluktur. Çokluktan kaynaklanan bir kuru gürültü üretilecektir. Gülünüp geçilesi saçmalıklar da bu gürültünün bir parçası olacaktır. Birileri düz dünya mı dedi, siz de alır içi boş dünya hipotezini üretir veya üretilmişini vitrine korsunuz. Sonra biri çıkar “dünya bir disk değil kare” der. Sonra biri çıkıp dünyanın bir üçgen prizma olduğunu öne sürer. Kimi dinleyeceğini bilemeyen insanlar artık bu konuya hiç kafa yormamayı yeğlemeye başlarlar. İşte bu, operasyonun başarıya ulaştığı noktadır. Amerika’da [kuşların gerçek olmadığını](#) öne sürenler türemiştir. Basın, hükümetler ve şirketlerin ürettikleri büyük ve örgütlü sahtekarlıkları dile getirenlerin seslerini gürültüye boğmak isteyenlerin, sevimsiz olduğu için inanılması güç gerçekleri duyuranları “komplo kuramcısı” olarak sınıflayıp topluca gözden düşürmek isteyenlerin girişimlerine bir örnektir. “Özgürlük” ortamı denen fikir piyasasında en rezil saçmalığın da en yüce gerçeğin de değeri aynıdır.

Muhammed “aracılık yok” demiştir. Sonra birisi çıkıp “Muhammed dışında aracı yok” demiştir. Sonra birisi daha çıkıp “Muhammed, Ali ve evliyalar dışında aracı yok” demiştir. Sonra bir dördüncüsü çıkıp “herkes birbirinin aracısı olabilir” demiştir. Belli bir saçmalık ve çokluk eşiği aşıldığında, eğer süreç güzel yönetilirse (!) insanların bu konuda bir fikir sahibi olmaya güçleri kalmaz ve “hoşgörünün”, “farklılıklara saygının” pis kokusu ortalığı kaplar. “Tanrı yok” diyenlerin karşısındaki fikir pokercileri resti görmüş ve bahsi artırmıştır: “Hepimiz hologramız, aslında hiçbir şey yok”.

Aslında, siz gerçekten uyumsuzluk içindesiniz. Ondan döndürülen kişi saptırılmıştır. Yok olsun yalancılar! 51:8-10

“Yalancılar” olarak çevrilen *harrasune* sözcüğü için sözlükler kestirimciler, spekülasyoncular, varsayımcular, uydurmacılar karşılığı veriyor. Sallayanlar anlamında değil, yakıştıranlar anlamında uydurmacılar. Yani gerçek bilgi ve bulgu olmaksızın, kolay gelen kestirimler yapanlar, iddialar üretenler ve bununla tatmin olup ötesini

araştırmayanlar. Ayetten anlaşılacağı üzere uyumsuzluğun, ayrılığın nedeni bu davranıştır.

İnsanlar bir tek topluluktu. Allah muştulayıcı ve uyarıcı olarak peygamberler gönderdi. Ayrıca, onlarla birlikte, insanların uyumsuzluğa düştüğü konularda aralarında yargı vermek için kitapları gerçek olarak indirdi. Oysa kendilerine açık kanıtlar geldikten sonra aralarındaki çekemezlik yüzünden onun hakkında uyumsuzluğa düşenler, o verilenlerden başkası değildi. Sonunda Allah, hakkında uyumsuzluğa düştükleri gerçeğe inananları kendi izniyle erіştirdi. Çünkü Allah dilediğini/dileyeni dosdoğru yola erіştirir. 2:213

Ortada bir gerçek var. Birileri buna karşı uydurmalar üretiyor. Ama bu uydurmalar arasındaki tek gerçeği bulup ona teslim olabilen birileri de çıkabiliyor. İşte bunlar “dileyenler”. Tarafsızlar veya kararsızlar değil. Çünkü onlar gerçekle yalan arasında bir seçim yapamıyorlar.

Kitabımukaddes’te birbirinin taklidi gibi görünen kitaplar, sayfalar, mucizeler buluyoruz.¹³ Bu derlemenin yüzyıllar içinde yazıldığı kabul ediliyor. Bu süreç uydurmalarla geçmiş, hem kitap sayısı hem de her bir kitabın içeriği şişirilmiş olmalı. Okuyoruz, içinde gerçeğe yakınsayan, çok yaklaşan yerler de var. Belli ki kaynak tanıdık. Ama kaynağa sadık kalınmamış, şurası burası gönle göre yontulmuş, çoğunluk talebine karşılık verilmiş. Yüzyıllar sonra gelen hadis derlemeleri ise çoğunlukla bu uydurma yığına öykünen yeni uydurmalarıdır. Tasavvuf, dinleyenlerin gönlünü okşayan, kimsenin tavuğuna “kıst” demeyen uydurmalarla doludur. Ciltler hem rafları hem gözü doldurur. Bugünün seküler ortamında bu değişmiş değil. Kitaplar, yitik bilgeliği edinmek için bir araç olmaktan çok bolluğuyla tatmin olunan bir mal gibi. Göz dolduran yalnızca cilt sayısı değildir, tanrı sayısının da çokluğuyla övünülür. Yunan mitolojisine bakalım. Öyle bir uydurmalar ve yanlış anlamalar yığını ki nasıl başladığını kestirmek zor. Hindu mitolojisi belki daha fena. Zamanında birileri mecazlarla, benzetimlerle ders vermek istemiş belli ki ama üstüne öyle uydurmalar eklenmiş ki bunlar bir meczubun sayıklamaları mı yoksa atadan kalan bilgeliğin kalıntıları mı, anlamak zor. Günümüzde sanki baraj yıkılmış gibi uydurmaların selindeyiz. Sürekli yenisi çıkan hobiler, modalar, zevkler, tatiller, alışkanlıklar, inançlar, düşünce akımları... Hiç bitmeyecekmiş gibi yenisi yazılan romanlar, filmler, efsaneler, gelecek senaryoları... Ne işe yaradığını hiç kimsenin açıklayamadığı ama buna rağmen kutsal bilgi düzeyine yükseltilmiş popüler bilim... Yeni sahte sorunlara yeni sahte çözümler, yeni sahte ihtiyaçları karşılayan sahte meslekler...

¹³ Birkaç örnek: Yaratılış 26 ve 30’da kitap, kendi öykülerini kopyalıyor. Yaratılış 16’da İbrahim’in başından geçenlerin kopyası Yaratılış 30’da. Yaratılış 26’da İshak’ın “Rebeka kardeşimdir” demesi İbrahim’in “Sara kardeşimdir” demesinin kopyası. Avimelek’in buna tepkisi bile kopyadır. 1. Tarihler 21:1’de Davut’a şeytan esin veriyor; 2. Samuel 24:1’de Rab esin veriyor. Belli ki kopyacı öyküyü yanlış anlamış. Tarihler, Krallar, Samuel, Yeşaya kitaplarında aynı olayları anlatan çokça bölüm var. Hatta 2. Krallar 18-20 ile Yeşaya 37-39 bölümleri neredeyse bire bir kopyadır. Yeşaya 36’da yazar birdenbire düzyazı biçiminde tarih anlatmaya başlıyor. Bakıyoruz ki 2. Krallar 18’i cümle cümle kopyalamış. Yeşaya 40’da kaldığımız yerden devam ediyoruz. Daniel 2. bölümde Yusuf peygamberin öyküsünden birebir kopyalandığı belli olan öyküyü okuyoruz. İncil’de İsa’nın dirilmesi anlatısı 2. Krallar 13:21’de Eliyah’ın mezardan dirilmesine benziyor. Markos 6:37-44’teki yiyecek mucizesinin kopyaları Eski Ahit’te var. Kopyalama bugün bile sürüyor. İkinci Dünya Savaşı’ndaki Yahudi soykırımı anlatısını 2. Krallar 21’de buluyoruz. 2. Krallar 24’ü Danyal 3’le birlikte okuduğumuzda durum netleşiyor.

Basına hiç başlamayayım, uydurukçuluğun meslek olmasıdır. Bilinen şeydir, habersiz günlerde haber, gündemsizlikte gündem uydurulur. Amaç, hiçbir gerçek soruna eğilmeksizin, doğru hiçbir söz söylemeksizin kıyamete dek oyalamak. Sosyal medya, adından belli, basını örnek alarak türetilmiş ve herkesi uydurukçuluğa çağırıyor. Bu ortama, ekranlara baktıkça, bu yapay ateşe pervane gibi uçtukça modern insanın kurtuluşu olmayacak. Gerçeğin Evi yerine Jedburgh'ları, harrası tavaf edecek. Gerçeği senaryodan, olguyu kuramdan ayırt edemeyecek.

Herhangi bir ayetin veya konunun yorumlarında gürültü çıkarma girişimleri görürüz. Birileri diyelim ki 24:31'i, 33:56'yı, 47:4'ü, Rahman'ı, Yusuf'u, Kehf'i çözmek için uğraşır ve tutarlı çözümler üretmeye çalışır. Birileri de bu makul bulguları alır, züccaciye dükkanına girmiş fil misali kırar döker. Kuran'a eşcinselliği serbest bırakır, enflasyon kadar faize icazet verir, kadına erkekten fazla miras bırakır, ateistleri cennete koyar, pozitivist bilimadamlarını *ulul elbab* yapar, tozu dumana katarak "tefsir" yapar. Müslümanları bundan koruyacak tek çare *salâttır*; ne olduğunu ilgili yazılarımda açıkladım. Kimin doğru söylediğini bilmek isteyenler kimseye vicdanlarını emanet etmeyecek ve Kuran'ın yönergelerini anlamak için kendileri çalışacaklar. Çünkü Kuran kimin haklı olduğu konusunda bir şeyler söylüyor! Eğer bu zor geliyorsa eleştirel düşünme yöntemlerinin iyi bir uygulayıcısı olacaklar. Ama bilgi aklın yakıtıdır. Bilgi olmaksızın yalnızca yöntemle bir yere kadar ilerleyebiliriz. Bir noktada bilgi eksikliği çekecek ve bunu giderme gereği duyacağız. İşte o aşama, Kuran'ı daha yetkin bir biçimde anlamaya başladığımız aşama olacak. En basitinden deveyi veya bulutları bilmeyen 88:17'den bir şey anlamaz. Herkesin her şeyi bilmesi olanaksız, bu da iyi insanların bir araya gelip sabırla dayanışmalarının gereğidir. Hep birlikte "ilmimizi artır" (20:114) diyeceğiz ki bunun kuru bir dua değil, bir eylemlilik durumu olduğunu [açıklamıştım](#).

Karşısındaki labirente neresinden dalacağını, gürültünün neresine kulak vereceğini bilemeyen ama içtenlikle gerçeği arayanlara naçizane tavsiyem, soğukkanlı olmaları ve yılmamalarıdır.

...Allah, dirençli olanları sever. 3:146

...İnsan, gerçekten yitime uğramıştır. İnanmış olarak erdemli edimler yapanlar, gerçeği öğütleyenler ve dirençli olmayı öğütleyenler başkadır. 103:2-3

Allah'ın birini sevmesi demek ona yardım etmesi, ona yol göstermesi, ona çabalarının güzel meyvelerini vermesi demektir. Bu kılavuzluğu "din" konusuyla sınırlı görürseniz yanılırsınız. Hangi konuda başarıya ulaşmak isterseniz isteyin, Allah'ın yasası sabittir.¹⁴ Görüşünüzü keskinleştirmek istiyorsanız güncel veya yakın tarihteki tartışmalı konuları muhalif kaynaklardan okuyun:

Sözü duyarlar ve en güzeline bağlı kahrılar. Allah'ın doğru yola erıştirdikleri, işte onlardır. Sağduyulu olanlar da işte onlardır. 39:18

En güzeli aranacak sözler Kuran yorumları olabileceği gibi herhangi bir gerçekle ilgili farklı iddialar da olabilir. Gönle hoş da gelse içeriğin boş veya yararsız olduğu fark edildiğinde bırakılmalıdır:

¹⁴ 2:186, 42:20...

Boş şeylerden yüz çevirirler. 23:3

Arayışın ciddiye alınması gerekir. Bu, işi gücü bırakıp okumak ve çok bilgi edinmek anlamına gelmiyor. Ancak maruz kalınan bilginin dikkatlice incelenmesi, yakınlarla, cemaatle tartışılması, hatırlanması gerekiyor. Çoğunluğun ve otoritelerin yaptıklarının ve dediklerinin ölçüt yapılmaması gerekiyor. Sözü ettiğim tuzakların bilinmesi ve bunlardan sakınılması gerekiyor. Zihinsel konforun aldatıcı olabileceğinin bilinmesi gerekiyor ki uydurmalar/yakıştırmalar zihinsel konfor sağladığı için etkili oluyor. Gururun bir kenara bırakılması, kişinin/cemaatin kendini sürekli gözden geçirip yanılgılardan gocunmaması ve ders çıkarması gerekiyor. Onu yanılacak kapasitede yaratan, işlerin böyle yürümesini isteyen, kimseye gücünün üzerinde yük yüklemeyen, iyilere yardım etme güvencesi veren Allah'a güvenmesi gerekiyor. *El sırat el müstakim* ilkesinin eleştirel düşünme için, çöpleri ayıklayarak gerçeğin bilgisini edinme süreci için de geçerli olduğunun bilinmesi gerekiyor. Kendime sorduğum "Kime inanacağım?" sorusunun yanıtı bu oldu.